

СТАНОВИЩЕ

за защита на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
по професионално направление „Икономика“

Автор на дисертационен труд: Ивелина Чакалова
Тема: „Социален одит на социалните предприятия“
Научен ръководител: проф. д-р Мирослава Пейчева

Рецензент: доцент доктор Ирина Иванова Данаилова
Катедра „Човешки ресурси и социална защита“
Университет за национално и световно стопанство

1. Актуалност на темата и характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема „Социален одит на социалните предприятия“, разработен от Ивелина Чакалова, докторант в катедра „Човешки ресурси и социална защита“ в УНСС, с научен ръководител проф. д-р Мирослава Пейчева, в структурно отношение съдържа: увод, три глави, заключение, научни и научно-приложни приноси, списък с използваната литература, две приложения, списък на таблиците и списък на фигурите.

В увода са включени: актуалност на изследването, степен на разработеност, обект и предмет на изследването, цел и задачи на изследването, основна теза на изследването, методология на изследването и ограничения на изследването.

В актуалността на изследваната проблематика ясно е аргументиран изборът на тема, изтъкнати са и причините, които определят необходимостта от прилагане на социален одит на социалните предприятия.

Докторантката разяснява ниската степен на разработеност на проблема – акцентира върху слабото познаване на проблематиката от широката общественост и недостатъчното разбиране на значението на социалния одит на социалните предприятия. Направен е кратък анализ на основните научни изследвания в национален и международен план в областта на социалния одит.

Предметът и обектът на изследването са добре формулирани.

Целта е ясно дефинирана, а формулираните задачи са логически обвързани с поставената цел и създават предпоставки за нейното постигане.

Считам, че посочените по-горе елементи, задължителни за един дисертационен труд, съответстват на темата и са вярно и точно дефинирани. Това е предпоставка за задълбочено и сериозно разглеждане на проблематиката, което предполага достигане до значими изводи и резултати.

2. Структура и съдържание на дисертационния труд

В увода е описана и методологията на изследването, която включва теоретичен анализ, анкетно проучване, провеждане на полуструктурирани интервюта и разработване и апробиране на модел за провеждане на социален одит на социалните предприятия.

Коректно са посочени и ограниченията на изследването.

„Обзор на научната литература и законодателство в областта на социалния одит на социалните предприятия“ е наименованието на глава първа. В нея са изследвани: основните характеристики на социалния одит, същностните характеристики на социалното предприятие, социалният одит на социалните предприятия.

Тук докторантката се позовава на направени вече научни изследвания в областта на социалния одит. Анализирани са различни научни изследвания, в национален (научните изследвания на проф. Мирослава Пейчева) и международен план (Freer Spreckley, John Pearce, Alan Kay и Peter Raynard и други), свързани с дефиниране същността на социалния одит и социалното предприемачество, както и социален одит на социалните предприятия. Изследвана е регулаторната рамка на социалните предприятия в България. Заедно с това, тук е изследвана и регулаторната рамка на социалните предприятия в Европа и САЩ. Направен е сравнителен анализ на регулаторната рамка и механизмите за контрол върху социалните предприятия в България, Дания и Румъния. Анализирани са модела на Социална Фондова Борса като свързващото звено между социалния одит и устойчивото развитие на социалните предприятия. Извършен е анализ на примери за добри практики в социалното одитиране на социални предприятия.

Глава втора е озаглавена „Методологически подход и разработване на модел за социален одит на социални предприятия“. В нея е представен изследователският подход и методи, разработен е модел за социален одит на социални предприятия и е направено предложение за индикатори за социален

одит на социални предприятия. Тук, на база трудовете на Мирослава Пейчева „Социална отговорност на висшите учебни заведения и дистанционен социален одит“ и „Социален одит и одит на човешките ресурси“, както и Social Audit Toolkit на Freer Spreckley, е разработена основата на модела за социален одит на социалните предприятия и са изградени основните концептуални рамки за социалния одит и индикаторите за оценка на социалното въздействие, както и скала за оценяване на качествените индикатори.

Глава трета носи наименованието “Резултати от анкетни проучвания и от апробация на модела за провеждане на социален одит в социалните предприятия”. В съдържателно отношение, тази част включва: анализ на резултатите от анкетно проучване за нивото на запознатост и нагласите към социалния одит; апробиране на модел за социален одит на социалните цели (на социални предприятия); резултати от проведените социални одити на социалните предприятия и основни изводи.

Моделът е апробиран в три социални предприятия, като резултатите от всеки социален одит са използвани за усъвършенстване на следващите одити провеждани в социални предприятия „Б“ и „В“.

Цитирани са съществуващи изследвания за нагласите към социалния одит включително, които се отнасят и за Република България. Би било полезно да бъде направен сравнителен анализ на получените резултати за България, като се съпоставят отговорите на въпросите, използвани в настоящото проучване, с въпросите от предишното проучване. Това ще даде полезни за практиката изводи и резултати.

3. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Считам, че представените научни и научно-приложни приноси са посочени коректно и обективно отразяват получените в дисертационния труд резултати. При разработването на дисертационния труд са спазени стандартите на академичната етика.

4. Научни публикации

Налице е достатъчно богата библиографска справка. Темата на дисертационния е с широка практическа значимост и въпреки това не е достатъчно изследвана. Приложената библиографска справка показва висока осведоменост на докторанта по темата на дисертационния труд.

5. Бележки и препоръки

Предвид значителния практически потенциал на разработения модел, препоръчително е докторантката да насочи бъдещите си изследвания към разработване на механизми за неговото по-широко разпространение и внедряване в практиката на социалните предприятия и публичните институции. Препоръчвам резултатите от дисертационния труд да бъдат популяризирани чрез публикации в специализирани научни издания и участия в научни форуми.

По време на защитата е добре докторантката да отговори на следния въпрос:

- Какви законодателни и организационни условия трябва да бъдат изпълнени, за да стане възможно преминаването на предложеният модел от академичната разработка към реалната практика?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение може да се обобщи, че дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и релевантния Правилник на УНСС. Всичко това ми дава основание да изразя своето положително становище на Ивелина Чакалова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

Дата 4.06.2026 г.

Рецензент:

(доц. д-р Ирина Данаилова)

STATEMENT

of a Doctoral Dissertation Submitted for the Award of the Educational and Scientific Degree of Doctor (PhD)

in the Professional Field of Economics

Doctoral Candidate: Ivelina Chakalova

Dissertation Title: “Social Audit of Social Enterprises”

Academic Supervisor: Prof. Miroslava Peycheva, PhD

Reviewer: Assoc. Prof. Irina Ivanova Danailova, PhD

Department of Human Resources and Social Protection

University of National and World Economy (UNWE)

1. Relevance of the Research Topic and Characteristics of the Dissertation

The dissertation entitled “*Social Audit of Social Enterprises*”, prepared by Ivelina Chakalova, a doctoral candidate in the Department of Human Resources and Social Protection at the University of National and World Economy (UNWE), under the supervision of Prof. Miroslava Peycheva, PhD, is structured into an introduction, three chapters, a conclusion, a presentation of the scientific and practical contributions, a bibliography, two appendices, a list of tables, and a list of figures.

The introduction contains all the key elements required of a doctoral dissertation, namely: the relevance of the research topic, the state of the art, the object and subject of the study, the research aim and objectives, the central research thesis, the methodological framework, and the limitations of the study.

The relevance of the research topic is clearly and convincingly justified. The author provides a sound rationale for the selection of the topic and successfully highlights the factors that underline the need for the application of social audit within social enterprises.

The doctoral candidate also addresses the relatively limited development of the research area, emphasizing both the low level of public awareness of the subject and the insufficient understanding of the role and significance of social audit in social enterprises. In addition, a concise review of the major national and international scholarly contributions in the field of social audit is presented.

The object and subject of the study are appropriately defined and correspond well to the research focus.

The research aim is formulated clearly and precisely, while the objectives are logically aligned with the stated aim and provide a coherent framework for its achievement.

In my view, all of the above-mentioned elements, which constitute essential components of a doctoral dissertation, are fully consistent with the chosen topic and have been defined accurately and appropriately. This provides a solid foundation for a thorough and rigorous examination of the research problem and creates the necessary conditions for drawing meaningful conclusions and generating research findings of both theoretical and practical value.

2. Structure and Content of the Dissertation

The introduction also outlines the research methodology, which combines theoretical analysis, a questionnaire survey, semi-structured interviews, and the development and pilot application of a model for conducting social audits in social enterprises.

The limitations of the study are clearly identified and appropriately acknowledged.

Chapter One, entitled *“Review of the Academic Literature and Legislative Framework in the Field of Social Audit of Social Enterprises”*, examines the key characteristics of social audit, the defining features of social enterprises, and the application of social audit within the context of social enterprises.

In this chapter, the doctoral candidate draws extensively upon existing scholarly contributions in the field of social audit. A comprehensive review of both national and international research is presented, including the works of Prof. Miroslava Peycheva, as well as those of Freer Spreckley, John Pearce, Alan Kay, Peter Raynard, and other prominent scholars. The analysis focuses on the conceptualisation of social audit, social entrepreneurship, and the social auditing of social enterprises.

Particular attention is devoted to the regulatory framework governing social enterprises in Bulgaria. In addition, the dissertation examines the regulatory environment applicable to social enterprises across Europe and the United States. A comparative analysis of the regulatory frameworks and control mechanisms governing social enterprises in Bulgaria, Denmark, and Romania is conducted, providing valuable insights into different approaches to regulation and accountability within the social economy sector.

The author also analyses the Social Stock Exchange model as a mechanism linking social audit with the sustainable development of social enterprises. Furthermore, examples of good practices in the social auditing of social enterprises are examined and critically discussed.

Chapter Two, entitled *“Methodological Approach and Development of a Social Audit Model for Social Enterprises”*, presents the overall research design and methodological framework. The chapter introduces the proposed social audit model and develops a system of indicators for assessing the social performance of social enterprises.

Drawing upon the works of Miroslava Peycheva, particularly *“Social Responsibility of Higher Education Institutions and Distance Social Audit”* and *“Social Audit and Human Resource Audit”*, as well as Freer Spreckley’s *Social Audit Toolkit*, the doctoral candidate establishes the

foundations of the proposed social audit model. The chapter develops the principal conceptual framework for social auditing and proposes indicators for assessing social impact, together with an evaluation scale designed to measure qualitative indicators.

Chapter Three, entitled “*Results of the Survey Research and the Pilot Application of the Social Audit Model in Social Enterprises*”, presents the empirical component of the study. The chapter includes an analysis of the survey results concerning awareness of and attitudes towards social audit, the pilot implementation of the proposed model for auditing social objectives in social enterprises, the outcomes of the conducted social audits, and the principal findings derived from the empirical investigation.

The model was piloted in three social enterprises. The findings from each social audit were subsequently used to refine and improve the implementation of the model in the following audits conducted in Social Enterprises B and C. This iterative approach contributes to the practical validation and progressive enhancement of the proposed framework.

The dissertation also refers to existing studies examining attitudes towards social audit, including research conducted in the Republic of Bulgaria. In this regard, it would have been beneficial to undertake a comparative analysis between the findings of the present study and those of previous Bulgarian surveys, particularly where comparable survey questions were used. Such an analysis could have yielded additional insights of practical relevance and further strengthened the empirical contribution of the research.

3. Contributions and Significance of the Dissertation for Research and Practice

In my assessment, the scientific and applied contributions identified by the doctoral candidate are presented accurately and objectively reflect the results achieved through the research. They are clearly formulated, well substantiated, and consistent with both the theoretical analysis and the empirical findings presented in the dissertation.

The study contributes to the advancement of knowledge in an area that remains relatively underexplored, particularly within the Bulgarian context. At the same time, it demonstrates considerable practical relevance through the development and pilot application of a model designed to support the assessment of social impact and the achievement of social objectives in social enterprises.

Furthermore, the dissertation has been prepared in accordance with the principles of academic integrity and research ethics. The sources used have been appropriately acknowledged, and the research process demonstrates adherence to accepted academic standards.

4. Scientific Publications and Bibliographical Foundation

The dissertation is supported by a comprehensive and relevant body of scholarly literature. Although the subject of social audit has gained increasing practical importance in recent years, it remains comparatively underrepresented in the academic literature, particularly with regard to its application in social enterprises.

The bibliography demonstrates the doctoral candidate's thorough familiarity with the existing theoretical and empirical research in the field. The selection of sources reflects a strong command of both national and international scholarship and provides a solid foundation for the analyses, interpretations, and conclusions developed throughout the dissertation.

The breadth and quality of the literature reviewed attest to the doctoral candidate's ability to critically engage with diverse scholarly perspectives and to position the research within the broader academic discourse on social audit and social entrepreneurship.

5. Comments and Recommendations

Given the substantial practical potential of the proposed model, it would be worthwhile for the doctoral candidate to focus future research efforts on the development of mechanisms that could facilitate its wider dissemination and implementation within social enterprises and public institutions.

Particular attention could be devoted to exploring opportunities for the institutionalisation of social audit practices and for integrating the proposed framework into existing systems for monitoring and evaluating the social performance of organisations operating within the social economy sector.

I also recommend that the findings of the dissertation be further disseminated through publications in peer-reviewed academic journals and presentations at national and international scientific conferences. Such activities would contribute not only to enhancing the visibility of the research but also to fostering scholarly and professional discussion on the role of social audit as a tool for improving transparency, accountability, and social impact measurement.

During the public defence, it would be valuable for the doctoral candidate to address the following question:

- What legislative and organisational prerequisites would need to be established in order to facilitate the transition of the proposed model from an academic construct to a practically applicable and institutionally recognised instrument within the field of social enterprises?

CONCLUSION

In conclusion, the dissertation presents scientific and applied results that constitute an original contribution to the development of knowledge in the field of social audit and social enterprises. The research is characterised by a clear conceptual framework, methodological consistency, and practical relevance.

The dissertation fully complies with the requirements of the Academic Staff Development Act of the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation, and the relevant regulations of the University of National and World Economy governing the award of the educational and scientific degree of Doctor (PhD).

On the basis of the overall quality of the dissertation, the significance of the achieved results, and the demonstrated scientific and practical contributions, I confidently express my positive evaluation of the work and recommend that Ivelina Chakalova be awarded the educational and scientific degree of Doctor (PhD).

Date: 4.05. 2026

Reviewer:

/Assoc. Prof. Dr. Irina Danailova/